

Ernstige dyslexie en comorbiditeit

Hoe ga je om met (een vermoeden van) comorbiditeit bij een vermoeden van ernstige dyslexie?

Soms zijn er naast een vermoeden van ernstige dyslexie bredere zorgen rondom een leerling. Van belang is dat een leerling voldoende van het schoolaanbod heeft kunnen profiteren, maar ook dat een mogelijke dyslexiebehandeling aansluit op wat een leerling het hardste nodig heeft en daadwerkelijk resultaat op kan gaan leveren.

Wanneer er naast het vermoeden van ernstige dyslexie ook sprake is van (een vermoeden van mogelijke) comorbiditeit en een aanvraag vergoede dyslexiezorg overwogen wordt, zijn er drie mogelijkheden:

1. Belemmerende bijkomende problematiek staat op voorhand vast.

→ *Als school dien je geen aanvraag in voor vergoede dyslexiezorg.*

- De bijkomende problematiek is voorliggend en belemmerend voor diagnostiek en mogelijke behandeling van de eventueel bestaande dyslexie. De zorgaanbieder die de bijkomende stoornis heeft gediagnosticeerd, kan dit vaststellen. Ook kan het zijn dat de bijkomende problematiek nog belemmerend is in het leerproces van de leerling. Hierdoor heeft de leerling niet optimaal kunnen profiteren van het onderwijs en de daarin geboden extra ondersteuning. De bijkomende problematiek, bijvoorbeeld ADHD of ASS, moet eerst behandeld worden.
- School dient geen aanvraag in voor vergoede dyslexiezorg. Er worden andere stappen genomen voor deze leerling. Een eventuele aanvraag bij de poortwachter zal in dit geval ook als 'negatief' beoordeeld worden. De leerling komt op dit moment niet in aanmerking voor de vergoede dyslexiezorg.

2. Er is sprake van niet-belemmerende bijkomende problematiek of de belemmerende bijkomende problematiek is adequaat behandeld.

→ *Er is extra onderbouwing en overleg nodig voor een eventuele aanvraag richting vergoede dyslexiezorg.*

- Er heeft recent onderzoek plaatsgevonden, waaruit blijkt dat er sprake is van (milde) bijkomende problematiek. De zorgaanbieder heeft de inschatting gemaakt dat de bijkomende problematiek niet voorliggend is aan de moeilijkheden op het gebied van technisch lezen en/of spelling. School kan voldoende onderbouwen dat de bijkomende milde problematiek niet belemmerend geweest is voor het volgen van het onderwijs en de daarin geboden extra ondersteuning.
- Of: Na een succesvolle behandeling van de bijkomende problematiek kan een leerling in aanmerking komen voor vergoede dyslexiezorg. De behandelaar (GZ-psycholoog of orthopedagoog generalist) van de bijkomende stoornis moet een inschatting maken wanneer dit resultaat is bereikt. De comorbide problematiek moet in ieder geval twee periodes van 10-12 weken maximaal

stabiel zijn geweest. Hierdoor heeft de leerling optimaal kunnen profiteren van het onderwijs en de daarin geboden extra ondersteuning.

- Of: Er is geen zorgaanbieder meer betrokken/ er heeft geen recente diagnostiek plaatsgevonden. School maakt in overleg met de onderwijsondersteuner, een orthopedagoog, de jeugdarts, de contactpersoon van het CJG en/of de poortwachter de inschatting of comorbide problematiek (nog) voorliggend is. School legt de onderbouwing hiervan vast.

3. Er is een vermoeden van mogelijke bijkomende problematiek naast het vermoeden van ernstige dyslexie/ belemmerende comorbiditeit staat niet op voorhand vast.

→ *Er is overleg nodig, voordat er een aanvraag bij de poortwachter gedaan wordt.*

- Er is een vermoeden van bijkomende problematiek, maar dit is nog niet onderzocht. Het is onvoldoende duidelijk of de eventueel bestaande bijkomende problematiek belemmerend zal zijn voor de vergoede dyslexiezorg, en of deze belemmerend is geweest voor het volgen van het onderwijs en de daarin geboden extra ondersteuning. Overweeg of onderzoek naar ernstige dyslexie op dit moment het meest passend is voor de leerling. In de argumentering moeten onderstaande punten besproken worden:
 - Het wel of niet hanteerbaar zijn van het gedrag in een één-op-één situatie.
 - De vraag of het gedrag, ook al is dat hanteerbaar, een effectieve behandeling niet in de weg staat. Is er bijvoorbeeld voldoende effectieve leertijd te realiseren?
 - Heeft de leerling voldoende kunnen profiteren van de extra lees- en/of spellingondersteuning op ondersteuningsniveau 1, 2 en 3?
 - De vraag of dyslexie de meest voor de hand liggende verklaring is voor de achterstand.
- Schakel deskundigen in, zoals de jeugdarts, de onderwijsondersteuner, een orthopedagoog, de contactpersoon van CJG en/of de poortwachter om mee te denken met betrekking tot mogelijk bestaande comorbiditeit en de route richting de meest passende zorg op dit moment.

Voorbeeld casus

De drie mogelijkheden die hierboven beschreven zijn, worden met een voorbeeld beschreven. Hierbij kan steeds het stroomschema bij (een vermoeden van) comorbiditeit gebruikt worden. Dit stroomschema staat op de laatste pagina.

Pietje is 7 jaar en zit in groep 4 van een reguliere basisschool. Pietje heeft leesproblemen, in juni heeft hij een derde V min/E-score gehaald op de DMT. De leerkracht en intern begeleider hebben Pietje de afgelopen periode ondersteund bij zijn leesproblemen, er is ondersteuning op ondersteuningsniveau 2 en 3 ingezet.

Voorbeeld mogelijkheid 1: belemmerende bijkomende problematiek staat op voorhand vast.

Naast de leesproblemen van Pietje is er twee maanden geleden ook een onderzoek uitgevoerd naar aandacht- en concentratieproblemen. Er is ADHD bij Pietje vastgesteld door een GZ-psycholoog. De problematiek passend bij ADHD is op dit moment voorliggend. Er zijn handelingsadviezen gegeven

aan school en er is geadviseerd dat Pietje behandeling krijgt van de GZ-psycholoog en medicatie wordt overwogen. De intern begeleider vermoedt dat er, naast ADHD, mogelijk sprake is van ernstige dyslexie en overweegt een aanvraag te doen bij de poortwachter. Aangezien er sprake is van comorbiditeit, pakt ze het stroomschema van comorbiditeit erbij. De conclusie is dat Pietje momenteel niet in aanmerking komt voor de vergoede dyslexiezorg. De ADHD moet eerst behandeld worden. De school blijft op basis van haar zorgplicht Pietje extra ondersteuning bieden op ondersteuningsniveau 2 en 3. De poortwachter kan zo nodig meedenken in het aanbod gericht op technisch lezen en/of spelling. Daarnaast kan de poortwachter op een later moment opnieuw benaderd worden om te bekijken of de situatie voldoende verbeterd is en de leerling mogelijk alsnog in aanmerking kan komen (en voldoende lijkt te kunnen gaan profiteren) voor de vergoede dyslexiezorg.

Voorbeeld mogelijkheid 2: Er is sprake van niet-belemmerende bijkomende problematiek of de belemmerende bijkomende problematiek is adequaat behandeld.

Naast de leesproblemen van Pietje is er één jaar geleden ook een onderzoek uitgevoerd naar aandacht- en concentratieproblemen. Er is ADHD bij Pietje vastgesteld door een GZ-psycholoog. Er zijn handelingsadviezen gegeven aan school en er is geadviseerd dat Pietje behandeling krijgt van de GZ-psycholoog en medicatie wordt overwogen. Op het moment van de derde E-score gebruikt Pietje inmiddels zes maanden medicatie, dit slaat goed aan bij Pietje. Pietje heeft inmiddels twee periodes van 10-12 weken voldoende kunnen profiteren van het onderwijs en de daarin geboden extra ondersteuning. De intern begeleider vermoedt dat er, naast ADHD, mogelijk sprake is van ernstige dyslexie en overweegt een aanvraag te doen bij de poortwachter. Aangezien er sprake is van comorbiditeit, pakt ze het stroomschema van comorbiditeit erbij. Er is overleg met de poortwachter om te kijken of deze route het best passend is. De conclusie is dat de aanvraag voor vergoede dyslexiezorg passend lijkt te zijn. De ADHD is in voldoende mate behandeld en Pietje heeft de afgelopen 20-24 weken voldoende kunnen profiteren van het onderwijs en de daarin geboden extra ondersteuning. School heeft dit voldoende onderbouwd en besproken met de poortwachter. De intern begeleider ziet dat Pietje zich in de één-op-één situatie met wat extra aanmoediging voldoende kan concentreren. De intern begeleider besluit een aanvraag te doen. De onderbouwing wordt samen met de aanvraag meegestuurd naar de poortwachter.

Voorbeeld mogelijkheid 3: Er zijn twijfels over mogelijk bijkomende problematiek.

Naast de leesproblemen van Pietje valt het op dat hij veel moeite heeft met zich concentreren in de klas. Hij is snel afgeleid en kan zich maar korte tijd op één taak richten. Het is voor school niet

duidelijk waar deze concentratieproblemen vandaan komen. De intern begeleider vermoedt dat er mogelijk sprake is van ernstige dyslexie, maar twijfelt of er daarnaast ook nog sprake is van bijkomende problematiek. Ze overweegt een aanvraag te doen bij de poortwachter. Aangezien er sprake is van een vermoeden van comorbiditeit, pakt ze het stroomschema comorbiditeit erbij. De school kan de onderwijsondersteuner/jeugdarts/een orthopedagoog/contactpersoon van het CJG die aan de school verbonden is, benaderen om mee de te denken met betrekking tot mogelijk bestaande comorbiditeit en de route richting de meest passende zorg op dit moment. Ook kan er overleg met de poortwachter zijn om te kijken of deze route het best passend is.

Na overleg met school, ouders en deskundigen kunnen er twee uitkomsten zijn:

De conclusie is A) dat de aanvraag voor vergoede dyslexiezorg passend lijkt te zijn. Er heeft overleg plaatsgevonden met deskundigen en ouders om meer duidelijkheid te krijgen over de oorzaak van de concentratieproblemen. Uit het overleg komt naar voren dat de bijzonderheden in de concentratie gerelateerd lijken te zijn aan de moeilijkheden op het gebied van technisch lezen en/of spelling. Tijdens de andere vakken en in een niet-schoolse context zoals thuis worden er weinig tot geen opvallendheden in de concentratie gezien. De intern begeleider ziet dat Pietje zich in de één-op-één situatie met wat extra aanmoediging voldoende kan concentreren. Ze heeft de indruk dat Pietje voldoende heeft kunnen profiteren van de geboden extra ondersteuning op ondersteuningsniveau 1, 2 en 3. Uit het overleg met de poortwachter komt naar voren dat de leesproblemen van Pietje een verklaring kunnen bieden voor de concentratieproblemen, maar 100% zeker is het niet. Tijdens het onderzoek naar ernstige dyslexie stelt de zorgaanbieder zo vroeg mogelijk in het traject vast of de concentratieproblemen van Pietje belemmerend zijn voor dyslexiezorg.

De conclusie is B) dat de aanvraag voor vergoede dyslexiezorg op dit moment niet passend lijkt te zijn. De concentratieproblemen worden in zowel school als in de thuissituatie ervaren. School ziet ook bijzonderheden in de aandacht bij niet lees-gerelateerde momenten. Ouders delen de zorg. Er wordt de inschatting gemaakt dat onderzoek naar en zo nodig begeleiding/behandeling van de mogelijk bestaande ADHD nu beter passend is. Er wordt aangemeld bij het CJG en deze zorgt voor een verwijzing. De poortwachter kan zo nodig meedenken in het aanbod gericht op technisch lezen en/of spelling. Daarnaast kan de poortwachter op een later moment opnieuw benaderd worden om te bekijken of de situatie voldoende verbeterd is en de leerling mogelijk alsnog in aanmerking kan komen (en voldoende lijkt te kunnen gaan profiteren) voor de vergoede dyslexiezorg.

